

22. august 2016

Flytning uden samtykke, SEL § 129, stk. 1

I forbindelse med optagelse på et botilbud er der krav om, at borgeren samtykker til indflytningen. Hvis borgeren enten ikke kan eller vil give samtykke finder servicelovens regler om magtanvendelse anvendelse.

Hovedreglen er servicelovens § 129, stk. 1, hvor der fastsat strenge krav i forhold til optagelse i botilbud, hvis borgeren ikke har givet samtykke og flytningen skal godkendes af statsforvaltningen.

Betingelserne for, at statsforvaltningen på baggrund af kommunens indstilling kan beslutte, at en person skal uden samtykke, er strenge, og flytning kan kun finde sted, når alle fem betingelser er opfyldt:

1. det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
2. hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig, og
3. den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, og
4. den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og
5. det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

Det fremgår af statsforvaltningens hjemmeside, at flytninger uden samtykke betragtes som flytninger mod borgernes vilje.

Reglerne i § 129, stk. 1 har til formål at beskytte borgere, der på grund af psykisk nedsættelse af funktionsevnen ikke kan tage vare på sig selv. Derfor skal § 129, stk. 1 ikke alene anvendes, når borgeren skal flyttes fra hidtidig privatbolig, men også når borgeren skal flyttes fra et botilbud til et andet – uanset af hvilken årsag. Det gælder eksempelvis i tilfælde, hvor borgerens plejebehov har ændret sig, og der er behov for en ændret indretning af boligen, eller såfremt borgeren ikke længere trives på det nuværende tilbud samt ved oprettelse af nye botilbud, hvor det ville være muligt at sikre en beboersammensætning, der tilgodeser borgerens behov.

De strenge krav betyder, at denne gruppe med henvisning til et beskyttelses-hensyn ofte reelt stavnsbindes til det første botilbud og den konkrete bolig i dette tilbud, som borgeren flyttes ind i, da eksempelvis betingelserne om, at flytningen skal være absolut påkrævet for at borgerne kan få den nødvendige hjælp eller at hjælpen ikke kan gennemføres i borgerens hidtidige bolig sjældent vil være opfyldt, ligesom betingelsen om, at personen udsætter sig

selv for at lide væsentlig personskade ved ikke at flytte også i praksis er stort set umulig at opfylde, hvis borgeren allerede befinder sig på et botilbud. Det er således ikke nok, at borgeren passer bedre ind i et andet tilbuds målgruppe. For en borger, der får brug for en loftslift vil betingelsen for flytning til en anden bolig, hvor der allerede er en loftslift heller ikke være opfyldt – ikke engang, hvis der er tale om en bolig i samme tilbud, hvor borgeren allerede kender personale og beboere, da borgeren skal visiteres til en helt konkret bolig, dvs. fra lejlighed nr. 5 i x tilbud til lejlighed nr. 4 i samme tilbud.

Det er således sjældent muligt at opnå tilladelse til at flytte en borger, der allerede bor på et botilbud, med mindre det pågældende tilbud lukker. Værgen kan ikke give samtykke til flytning.

Samtidig medfører de meget strenge betingelser i § 129, stk. 1, at det er vanskeligt for kommunerne at sikre tilbud, der er målrettet den konkrete borgers livssituation. Eksempelvis så det bliver muligt at skele til beboersammensætning.

Der er lempeligere betingelser i § 129, stk. 2 og 3, men disse vil meget sjældent kunne finde anvendelse på handicapområdet. § 129, stk. 2 giver mulighed for flytning, hvis den psykiske funktionsnedsættelse er en konsekvens af en fremadskridende mental svækkelse – i dette tilfælde skal der blot opfyldes to betingelser: 1) at ophold i et botilbud med tilknyttet service er påkrævet for at sikre den nødvendige hjælp og 2) at det i det konkrete tilfælde vurderes omsorgsmæssigt at være mest hensigtsmæssigt for den pågældende. Efter § 129, stk. 3, er der mulighed for at flytte en borger, selvom betingelserne i § 129, stk. 1, ikke er opfyldt, hvis det skønnes i den pågældendes egen interesse, herunder i forhold til at bevare tilknytning til sine pårørende. § 129, stk. 3 er en undtagelsesbestemmelse, og der skal stadig meget til. En flytning inden for kommunens grænser vil eksempelvis ikke kunne begrunde en flytning efter stk. 3. Det er en undtagelsesbestemmelse, som kun finder anvendelse i ganske særlige tilfælde, da det ellers vil være en omgåelse af stk. 1.

De retlige rammer gør det dermed vanskeligt for kommunerne at optimere driften af tilbuddene både økonomisk og fagligt.

Selv i sager, hvor værge, borgers advokat og kommunen er enige om, at en flytning til et andet tilbud ville være hensigtsmæssigt, er det ikke muligt at opnå samtykke til flytning med mindre alle fem betingelser i stk. 1, herunder, at det vil være uforsvarligt ikke at sørge for flytning, borgeren er til fare for sig selv mv. er opfyldt. De betingelser kan sjældent opfyldes, når borgeren allerede har ophold i et botilbud. Dertil kommer, at kommunen har udgifter til advokatsalær, uden at det forekommer klart, hvilket beskyttelses-hensyn der varetages.

Udgifter til tomgang m.v. som følge af reglerne

Behandling af indstillingen tager ca. 3 måneder fra der bliver en ledig bolig. Dette er afhængigt af, at alle parter overholder gældende tidsfrister og der ikke klages over afgørelsen. Kommunen skal indhente speciallægeerklæring fra egen læge og hyre advokat til borger, der møder borger og vurderer om denne kan give et informeret samtykke. Herefter skal indstillingen behandles i statsforvaltningen. Borger kan ikke flytte før sagen er færdigbehandlet.

Da borger kun kan indstilles til konkret ledig bolig, skal boligen stå tom, imens sagen behandles. Dette bevirker uhensigtsmæssig brug af VUM midler og udgifter til Socialforvaltningen for tomgangshusleje.

Hertil kommer udgifter til lægeerklæring og advokatsalær, der varierer fra alt efter tidsforbrug og beløber sig til mellem 20.000 og 40.000 kr. pr. sag. Såfremt værge klager over valg af konkret botilbud/afdeling/bolig er sagsbehandlingstiden aktuelt 6 måneder i Ankestyrelsen, i perioden skal boligen fortsat stå ledig til borger. Borgercenter Handicap har forespurgt Ankestyrelsen om denne type sager kan fremmes af kommunen, hvilket Ankestyrelsen har afvist. I praksis tager denne typer pt. mellem 9-12 måneder, hvoraf langt størstedelen af tiden er ventetid på eksterne parter (læge, advokat, Ankestyrelse, Statsforvaltning). Dertil kommer, at der forbindelse med nyoprettede boliger ikke er muligt at igangsætte processen førend tilbuddet er opført på Tilbudsportalen, hvilket først kan ske, når det er klart til indflytning.

Borgercenter Handicap forventer gennemsnitligt at have 15 borgere pr. år, som skal flyttes via SEL regler om flytning uden samtykke. Forventet udgift hertil årligt på administrationsbudgettet på mellem 300.000 og 600.000. kr.

Hertil kommer de flytninger der sker grundet oprettelse af nye botilbud og genhusninger af utidssvarende botilbud. Alene i 2017 skal ca. yderligere 60 borgere, der er omfattet af SEL § 129, have behandlet ansøgning om at flytte til botilbuddet i Arenakvarteret i Ørestaden og genhusning af botilbuddet Møllehuset. Forventet pris herfor på administrationsbudgettet mellem 1.2 millioner og 2.4 millioner.

Selv i de tilfælde, hvor behovet for flytning opstår på grund, at Socialtilsynet trækker godkendelsen af et tilbud tilbage og dermed lukker det finder reglerne om flytning uden samtykke også anvendelse. Det samme gælder, når det er nødvendigt at genhuse hele tilbud fordi rammerne er utidssvarende. Reglerne skeler således ikke til, hvorfor behovet opstår eller at der opstår et akut behov for flytning til et § 108-tilbud, hvilket eksempelvis betyder, at borgeren bliver fastholdt i en uhensigtsmæssig situation (eksempelvis fortsat indlæggelse på hospital på trods af, at borgeren er færdigbehandlet for sin erhvervede hjerneskade) eller hvor nuværende private tilbud opsiger kontrakten og borgeren står uden bolig og støtte. Med denne målgruppe vil det som altovervejende hovedregel være nødvendigt at etablere en midlertidig løs-

ning, da borgeren ikke kan klare sig uden omfattende hjælp og støtte, eksempelvis via aflastning. Det betyder flere skift for borgerne og er sjældent hensigtsmæssigt for borgeren.

Sammenhæng med øvrige regler

Som beskrevet ovenfor skaber reglerne en række udfordringer i forhold til dels at sikre de bedst mulige rammer for borgeren og for kommunen i forhold til at sikre en økonomisk hensigtsmæssig drift i det reglerne ”låser” boligen i afklaringsituationen.

Samtidig synes lovgivningen ikke helt koordineret i forhold til de forskellige aktører (Ankestyrelsen, Statsforvaltning og Socialtilsyn), der hver især kører efter egne regler og praksis. Reglerne om frit valg harmonerer således ikke med reglerne om flytning uden samtykke, ligesom reglerne om Socialtilsynets opgaver ikke tager højde for reglerne om flytning uden samtykke.

Forslag til ændringer

Det foreslås, at reglerne om flytning uden samtykke ændres. Enten kan anvendelsesområdet for § 129, stk. 2 udvides, så ikke kun borgere med fremadskridende lidelser som demens er omfattet af muligheden for flytning, når det er mest hensigtsmæssigt, eller der kan laves en ny undtagelse, der giver mulighed for flytning uden at betingelserne i stk. 1 er opfyldt, når værge, advokat og kommune er enige herom. Eksempelvis ved flytninger til et tilbud med en beboersammensætning, der bedre imødekommer borgers behov (eksempelvis i forhold til alder, adfærd eller plejebehov) eller ved flytning til en bedre bolig (genhusning sammen med kendte personer og medbeboere).